

ODPORÚČANIE KOMISIE (EÚ) 2023/499**z 1. marca 2023****o kódexe postupov v oblasti správy duševných aktív na účely zhodnocovania vedomostí v európskom výskumnom priestore**

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 292,

keďže:

- (1) Efektívna správa duševných aktív je kľúčom k urýchleniu zavádzania inovatívnych riešení a k vývoju nových technológií, produktov a služieb na riešenie najnaliehavejších spoločenských výziev, ako je zabezpečenie spravodlivej zelenej a digitálnej transformácie v súlade s cieľom nového európskeho inovačného programu ⁽¹⁾, pričom treba mať na zreteli otvorenú strategickú autonómiu Únie v oblasti výskumu a inovácií.
- (2) V Únii sa vyprodukuje približne 20 % svetovej vedeckej a technickej produkcie ⁽²⁾. Podniky, ktoré sú inovačné a intenzívne využívajú znalosti a ktoré sa pri svojom raste výrazne spoliehajú na nehmotný majetok, zmenili v posledných dvoch desaťročiach svoj prístup ku kontrole duševných aktív, čo dokazuje prudký nárast investícií do „produktov duševného vlastníctva“ v Únii o 87 % ⁽³⁾. Mobilizácia výskumných a inovačných kapacít prostredníctvom efektívnej správy duševných aktív a intenzívnejšej spolupráce medzi priemyslom a akademickou obcou okrem toho zvýši výkonnosť odvetví, v ktorých sa investície do výskumu a vývoja v posledných rokoch znížili, a to najmä v tých, ktoré ťažko zasiahla kríza spôsobená pandemiou COVID-19, ako sú letecký a obranný priemysel, automobilový priemysel a chemický priemysel.
- (3) Okrem formálnych práv duševného vlastníctva (ako sú patenty alebo autorské práva) je nevyhnutné zohľadniť aj iné druhy duševných aktív, ako sú publikácie, údaje, know-how vytvorené aktérmi výskumu a inovácií, aby sa zvýšili možnosti tvorby hodnôt a sociálnej inovácie. Duševné aktíva predstavujú kľúčovú zložku zhodnocovania vedomostí v prípade výsledkov programu Horizont Európa ⁽⁴⁾ a iných programov financovania EÚ financovaných prostredníctvom nástrojov, ako je politika súdržnosti ⁽⁵⁾, Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti ⁽⁶⁾ alebo Inovačný fond ⁽⁷⁾.
- (4) Cieľom stratégie správy duševných aktív je vytvoriť portfólio hodnotných duševných aktív, ktoré možno strategicky spravovať na využitie v rámci viacerých spôsobov tvorby hodnoty, najmä pri žiadostiach o financovanie výskumu, získavaní a nadväzovaní výskumnej spolupráce, využívaní komerčných príležitostí prostredníctvom licencií, predaja alebo vytvárania podnikov. Vytvorenie prostredia, v ktorom sú jasne definované, komunikované a vykonávané postupy správy duševných aktív, je prvým krokom k uľahčeniu ich zhodnocovania v ekosystéme výskumu a inovácií.

⁽¹⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Nový európsky inovačný program [COM(2022) 332 final].

⁽²⁾ Správa o výsledkoch EÚ v oblasti vedy, výskumu a inovácií (SRIP) za rok 2022.

⁽³⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Maximálne využitie inovačného potenciálu EÚ – Akčný plán pre oblasť duševného vlastníctva na podporu obnovy a odolnosti EÚ [COM(2020) 760 final].

⁽⁴⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/695 z 28. apríla 2021, ktorým sa zriaďuje Horizont Európa – rámcový program pre výskum a inovácie, stanovujú jeho pravidlá účasti a šírenia a zrušujú nariadenia (EÚ) č. 1290/2013 a (EÚ) č. 1291/2013 (Ú. v. EÚ L 170, 12.5.2021, s. 1).

⁽⁵⁾ Nová politika súdržnosti (europa.eu).

⁽⁶⁾ Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (europa.eu).

⁽⁷⁾ Inovačný fond (europa.eu).

- (5) Spoločné výskumné činnosti predstavujú ideálne prostredie pre partnerov, ktorí môžu zhromažďovať vedomosti a nápady a spoločne vyvíjať nové technológie, produkty a služby. Tieto projekty spolupráce však predstavujú výzvy, pretože sa na nich podieľajú rôzni partneri, ako sú univerzity, výskumné organizácie, miestne komunity, podniky vrátane malých a stredných podnikov (MSP), mimovládne organizácie (MVO) a sociálni partneri, s rôznym kultúrnym a profesionálnym zázemím, motiváciou a záujmami, od čisto výskumných až po komerčné využitie ⁽⁸⁾.
- (6) Aktéri v oblasti výskumu a inovácií môžu pri efektívnej správe svojich duševných aktív čeliť výzvam, pretože je ťažké určiť najvhodnejšie prostriedky na ich kontrolu, nájsť vhodné trhy a zapojiť obchodných partnerov. Okrem toho môže uvedenie výsledkov na trh predstavovať záťaž z dôvodu rozdielneho chápania ich hodnoty, ako aj asymetrických informácií a vyjednávacích pozícií.
- (7) Medzinárodná spolupráca predstavuje kľúčový aspekt výskumu a inovácií. Veda a technika sa však ocitajú aj v centre geopolitického napätia v transformujúcom sa globálnom prostredí ⁽⁹⁾. Ďalší vývoj, ako napríklad prechod na otvorenú vedu v záujme lepšieho výskumu, ako sa pripomína v záveroch Rady o hodnotení výskumu a vykonávaní otvorenej vedy ⁽¹⁰⁾, a prechod na prístupy otvorenej inovácie predstavujú príležitosti aj výzvy v rozvíjajúcom sa ekosystéme výskumu a inovácií. Tento vývoj by mal zabezpečiť excelentnosť a vplyv investícií Únie do výskumu a inovácií a zároveň chrániť záujmy Únie. Kľúčoví aktéri európskych projektov v oblasti výskumu a inovácií vyjadrili v tejto súvislosti potrebu lepšieho pochopenia strategického riadenia, kontroly (vrátane ochrany), šírenia, prenosu/udeľovania licencií a využívania výsledkov výskumu ⁽¹¹⁾.
- (8) V súlade s politickým programom európskeho výskumného priestoru (EVP) ⁽¹²⁾, ktorý zahŕňa opatrenie „Aktualizácia usmernení EÚ pre lepšie zhodnocovanie vedomostí“, Komisia navrhuje toto odporúčanie týkajúce sa kódexu postupov v oblasti správy duševných aktív s cieľom vykonať odporúčanie Rady (EÚ) 2022/2415 ⁽¹³⁾. Výzva na vypracovanie tohto odporúčania bola uvedená v oznámení Komisie o novom EVP pre výskum a inovácie ⁽¹⁴⁾ a v záveroch Rady z 26. novembra 2021 o riadení EVP a o Pakte pre výskum a inováciu v Európe ⁽¹⁵⁾. V akčnom pláne EÚ pre oblasť duševného vlastníctva ⁽¹⁶⁾ sa navyše uznáva, že na podporu zhodnocovania a využívania výsledkov dosiahnutých v oblasti výskumu a vývoja v Európe je potrebná náležitá správa duševného vlastníctva a že je potrebné zlepšiť využívanie a výmenu výsledkov výskumu a prístup k nim zlepšením správy duševných aktív.
- (9) V tomto odporúčaní sa odrážajú nové smery zavedené odporúčaním (EÚ) 2022/2415, keďže jeho rozsah zahŕňa širšiu koncepciu duševných aktív v kontexte výskumu a inovácií. Jeho cieľom je prekonať roztrieštenosť inovačného ekosystému Únie a podporiť inovačnú súdržnosť, ako sa uvádza v novom európskom inovačnom programe.

⁽⁸⁾ Leveraging Innovation Through Collaboration: IP Challenges And Opportunities For SMEs In The Context Of EU-Funded Collaborative Research Projects (Využitie inovácií prostredníctvom spolupráce: Výzvy a príležitosti v oblasti duševného vlastníctva pre MSP v kontexte spoločných výskumných projektov financovaných EÚ) (lesi.org).

⁽⁹⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o globálnom prístupe k výskumu a inováciám, Európska stratégia medzinárodnej spolupráce v meniacom sa svete (COM/2021/252 final).

⁽¹⁰⁾ Závery Rady o „hodnotení výskumu a vykonávaní otvorenej vedy“.

⁽¹¹⁾ Leveraging Innovation Through Collaboration: IP Challenges And Opportunities For SMEs In The Context Of EU-Funded Collaborative Research Projects (Využitie inovácií prostredníctvom spolupráce: Výzvy a príležitosti v oblasti duševného vlastníctva pre MSP v kontexte spoločných výskumných projektov financovaných EÚ) (lesi.org).

⁽¹²⁾ Politický program európskeho výskumného priestoru (europa.eu).

⁽¹³⁾ Odporúčanie Rady (EÚ) 2022/2415 z 2. decembra 2022 o hlavných zásadách zhodnocovania vedomostí (Ú. v. EÚ L 317, 9.12.2022, s. 141).

⁽¹⁴⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Nový EVP pre výskum a inovácie (COM/2020/628 final).

⁽¹⁵⁾ Závery Rady o budúcom riadení európskeho výskumného priestoru (EVP).

⁽¹⁶⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Maximálne využitie inovačného potenciálu EÚ – Akčný plán pre oblasť duševného vlastníctva na podporu obnovy a odolnosti EÚ [COM(2020) 760 final].

- (10) Aktéri výskumu a inovácií by sa mali podporovať v tom, aby k jednotlivým krokom správy duševných aktív pristupovali strategicky a riešili výzvy spojené s primeranou kontrolou a dostatočným využitím duševných aktív. Okrem toho by sa mala podporovať strategická výmena vedomostí ako pevný základ spolupráce. Zohľadniť by sa mali aj obchodné príležitosti vyplývajúce z otvorených inovácií a význam otvorenosti výskumu, ako sa uvádza v záverečnej dohode o reforme hodnotenia výskumu ⁽¹⁷⁾.
- (11) Všetky kategórie aktérov zapojených do výskumu a inovácií, ako sú sprostredkovatelia, jednotliví výskumní pracovníci, inovátori a ich tímy a organizácie vrátane univerzít, verejných a súkromných organizácií výskumu a inovácií, podnikov všetkých veľkostí, výskumných a technologických infraštruktúr, verejnej správy a zástupcov občianskej spoločnosti, by sa mali nabádať, aby sa riadili týmto odporúčaním. Toto odporúčanie by sa malo uplatňovať v súlade so všetkými príslušnými pravidlami na celoštátnej alebo regionálnej úrovni a na úrovni Únie. Hoci sú časti tohto odporúčania formulované na úrovni organizácie, ich rozsah má zásadný význam aj pre usmernenie jednotlivých výskumných pracovníkov, inovátorov a ich tímov pri strategickej správe duševných aktív pochádzajúcich z ich projektov,

PRIJALA TOTO ODPORÚČANIE:

1. VYMEDZENIE POJMOV

Na účely tohto odporúčania sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

1. duševné vlastníctvo je výsledok duševnej činnosti, ktorý môže byť predmetom právnej ochrany a zahŕňa vynálezy, literárne a umelecké diela, symboly, názvy, obrázky a vzory;
2. práva duševného vlastníctva zahŕňajú patenty, ochranné známky, dizajny, autorské práva a práva súvisiace s autorským právom, zemepisné označenia a práva k odrodám rastlín, ako aj pravidlá ochrany obchodného tajomstva;
3. duševné aktíva sú akýkoľvek výsledok alebo produkt vytvorený akoukoľvek činnosťou v oblasti výskumu a inovácií (napríklad práva duševného vlastníctva, údaje, know-how, prototypy, procesy, postupy, technológie, softvér);
4. otvorená veda je prístup k vedeckému procesu založený na otvorenej spolupráci, nástrojoch a šírení vedomostí, ako sa uvádza v článku 14 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/695 ⁽¹⁸⁾;
5. otvorená inovácia je prístup spočívajúci v otvorení inovačného procesu mimo organizácie;
6. otvorený prístup je prístup k výskumným údajom vrátane vedeckých publikácií poskytovaný bezplatne konečnému používateľovi v súlade s článkom 14 ods. 1 písm. a) a článkom 39 ods. 3 nariadenia (EÚ) 2021/695;
7. správa duševných aktív je súbor strategických procesov na zaobchádzanie s duševnými aktívami vo všetkých fázach ich existencie, od ich vytvorenia až po uvedenie na trh, vrátane: identifikácie potenciálnych aktív, ktoré boli vytvorené alebo nadobudnuté, hodnotenia technických, právnych a trhových výhod potenciálneho aktíva, rozhodovania o dostupných formách ochrany, určenia stratégie marketingu a transferu technológií, identifikácie najvhodnejších partnerov na ich správu – v súlade s obchodným cieľom a sociálne zodpovednou politikou organizácie.

2. VYTVORENIE STRATÉGIE EFEKTÍVNEJ SPRÁVY DUŠEVNÝCH AKTÍV

2.1. Odporúča sa definovať a prijať postupy strategickej správy duševných aktív takto:

8. zabezpečiť, aby na úrovni organizácie existovala stratégia, ktorá zahŕňa tvorbu, správu a využívanie všetkých typov duševných aktív (vrátane údajov, know-how, noriem) v súlade s poslaním organizácie, a aby sa pri činnostiach v oblasti výskumu a inovácií zohľadňovali postupy otvorenej vedy a otvorených inovácií;

⁽¹⁷⁾ Agreement on reforming research assessment (Dohoda o reforme hodnotenia výskumu) z 20. júla 2022.

⁽¹⁸⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/695 z 28. apríla 2021, ktorým sa zriaďuje Horizont Európa – rámcový program pre výskum a inovácie, stanovujú jeho pravidlá účasti a šírenia a zrušujú nariadenia (EÚ) č. 1290/2013 a (EÚ) č. 1291/2013 (Ú. v. EÚ L 170, 12.5.2021, s. 1).

9. prispôbiť jednotlivé prvky stratégie príslušným činnostiam a partnerom a zverejniť ju;
10. zabezpečiť, aby stratégia riešila najmä:
 - a) celý životný cyklus výskumu a zhodnocovania, hneď ako sa naplánuje rozpočet na činnosti v oblasti výskumu a inovácií, otázku, aký druh vedomostných aktív z tohto procesu vznikne, aké sú predpokladané možnosti využitia a ako rozšíria alebo doplnia existujúce portfólio spravované organizáciou;
 - b) otázky udržateľnosti, etiky a inkluzívnosti a podporu šírenia vedomostí a (opakovaného) použitia výsledkov v prospech hospodárstva a spoločnosti pri dodržiavaní etických noriem a ľudských práv a podpore cieľov udržateľného rozvoja ⁽¹⁹⁾, ako aj cieľov Európskej zelenej dohody;
 - c) oceňovanie duševného vlastníctva;
 - d) zakladanie spin-off podnikov a startupov;
 - e) situácie spoluvlastníctva;
 - f) možné konflikty záujmov;
 - g) obchodnú inteligenciu na posúdenie konkurenčného postavenia organizácie v oblasti duševných aktív v príslušnej oblasti výskumu a inovácií;
 - h) účinné stratégie duševného vlastníctva na rozvoj podnikania;
11. zaviesť dôkladný proces náležitej starostlivosti pre všetky duševné aktíva vytvorené v rámci organizácie;
12. zaviesť jasné a transparentné rozhodovacie postupy a procesy na účely správy duševných aktív [napríklad vymedzenie prostriedkov a povinností úradu pre transfer vedomostí/technológií (KTO-TTO)];
13. zabezpečiť primeranú úroveň odborných znalostí v oblasti správy duševných aktív investovaním do budovania kapacít, zvyšovania informovanosti, odbornej prípravy a vzdelávania, zamestnávania a mobility a požiadanim o podporu expertov tretích strán;
14. určiť stimuly pre výskumných pracovníkov, vynálezcov, odborníkov na transfer vedomostí (KT) a technológií (TT) a pre manažerov výskumu (napríklad kariérny rast), aby uplatňovali stratégiu správy duševných aktív organizácie;
15. zabezpečiť spravodlivé a rovnocenné rozdelenie hodnoty vytvorenej pri činnostiach v oblasti výskumu a inovácií od počiatočnej fázy (napríklad uznávaním kariéry) až po konečnú fázu (napríklad rozdeľovaním licenčných poplatkov) s ohľadom na vplyv vytvorený týmito činnosťami;
16. stanoviť očakávaný vplyv činností v oblasti výskumu a inovácií pomocou rôznych dimenzií: environmentálnej, technologickej, ekonomickej, spoločenskej, politickej a zdravotnej;
17. poskytovať potrebnú podporu pri vykonávaní politiky správy duševných aktív prostredníctvom vhodných nástrojov a pomôcok vrátane monitorovania výkonnosti na základe dohodnutej metriky (napríklad pomocou správ KT Metrics, ktoré uverejňuje Spoločné výskumné centrum Európskej komisie ⁽²⁰⁾); používať metriky, ktoré sú SMART (konkrétne, merateľné, dosiahnuteľné a priraditeľné, realistické a časovo ohraničené), kvalitatívne a kvantitatívne;
18. zvyšovať informovanosť a využívať dostupné systémy financovania na správu duševných aktív, a to aj na vnútroštátnej úrovni alebo na úrovni Únie;
19. zabezpečiť a preskúmať potrebné zdroje a financovanie na dosiahnutie vyspelosti duševných aktív, ktoré boli vyvinuté v rámci výskumných a inovačných činností, prostredníctvom účasti na programoch, ako sú ERC Overenie koncepcie (Proof of Concept) ⁽²¹⁾ a EIC Transformácia ⁽²²⁾;

⁽¹⁹⁾ 17 CIEEOV | Udržateľný rozvoj (un.org).

⁽²⁰⁾ Knowledge Transfer Metrics – Towards a European-wide set of harmonised indicators (Metrika prenosu vedomostí – na ceste k celoeurópskemu súboru harmonizovaných ukazovateľov).

⁽²¹⁾ Overenie koncepcie| ERC:Európska rada pre výskum (europa.eu).

⁽²²⁾ EIC Transformácia (europa.eu).

20. pravidelne preskúmať stratégiu správy duševných aktív prostredníctvom:
- účasti na európskom vykazovaní transferu vedomostí a činností v oblasti správy duševných aktív prostredníctvom prieskumov a platforiem na výmenu osvedčených postupov ⁽²³⁾;
 - vymedzenia dynamického obchodného modelu s ohľadom na dôsledky pre duševné aktíva v nových vznikajúcich technológiách.

2.2. Odporúča sa, aby sa duševné aktíva spravovali tak, aby umožňovali otvorenú vedu a otvorené inovácie. V tejto súvislosti sa odporúča:

21. zvážiť prínosy vykonávania otvorenej vedy a otvorenej inovácie počas rôznych fáz životného cyklu výskumu po posúdení, či by výsledky mali byť najprv chránené prostredníctvom práv duševného vlastníctva, a zabezpečiť, aby sa dôkladne posúdili všetky potenciálne prekážky spoločného využívania výsledkov výskumu, najmä pokiaľ ide o spoluprácu, transfer a licenčné zmluvy s tretími stranami;
22. skontrolovať všetky platné požiadavky na financovanie, inštitucionálne a právne požiadavky umožňujúce otvorený prístup k výsledkom výskumu ⁽²⁴⁾ a vždy, keď je to možné, poskytnúť otvorený prístup k výsledkom výskumu, pričom sa zohľadnia tieto skutočnosti, pokiaľ ide o:
- publikácie: poskytovanie okamžitého otvoreného prístupu k vedeckým publikáciám na základe otvorených licencií, najmä ak sú tieto publikácie výsledkom výskumu financovaného z verejných zdrojov;
 - údaje:
 - uplatňovanie zásad FAIR ⁽²⁵⁾ s cieľom zabezpečiť, aby údaje, ktoré sú výsledkom vedeckého procesu, boli „vyhľadateľné“, „prístupné“, „interoperabilné“ a „opätovne použiteľné“, čím sa zvýši opätovné použitie a reprodukovateľnosť výsledkov výskumu,
 - analýza podmienok každého použitého súboru údajov. Ak nie sú jasné alebo nebol udelený súhlas, považujú sa za informácie typu „všetky práva vyhradené“,
 - zváženie poskytnutia otvoreného prístupu k údajom, ak sa neuplatňujú žiadne oprávnené záujmy alebo obmedzenia,
 - nabádanie výskumných pracovníkov, aby používali dôveryhodné úložiská ⁽²⁶⁾, ako sú certifikované, odborové alebo doménové úložiská, ktoré sa bežne používajú, sú medzinárodne uznávané a schválené komunitou výskumu a inovácií,
 - zohľadnenie, že v určitých situáciách sa údaje môžu považovať za know-how (ktoré by mohlo byť chránené obchodným tajomstvom),
 - databázu:
 - overenie, či sú používané údaje alebo databáza chránené autorským právom a/alebo databázovým právom *sui generis* alebo obchodným tajomstvom,
 - poskytovanie otvoreného prístupu k údajom alebo databázam, ktoré sú výsledkom vedeckého procesu, ak sa neuplatňujú žiadne oprávnené záujmy alebo právne obmedzenia (napríklad práva duševného vlastníctva tretích strán),
 - softvér: informovanie používateľov softvéru o upozornení o autorských právach a uvedenie licenčných podmienok pri distribúcii softvéru. Ak je to v súlade s celkovou stratégiou zhodnocovania, zvážiť sprístupnenie zdrojového kódu ako otvoreného zdroja, pričom sa zohľadnia rôzne licencie s otvoreným zdrojovým kódom;
23. vytvoriť stratégiu publikovania a využívania už na začiatku procesu, aby bolo možné publikovať a zároveň chrániť dôverné informácie a potenciálne patentové prihlášky súkromných partnerov, ktoré sa týkajú spoločných výskumných činností;
24. zapojiť sa do otvorenej spolupráce medzi priemyslom a akademickou obcou v oblasti vytvárania projektových koncepcií s cieľom ďalej zosúladiť vedecké a priemyselné potreby a výzvy;

⁽²³⁾ Napríklad Platforma EÚ pre zhodnocovanie vedomostí.

⁽²⁴⁾ Od prijímateľov v rámci programu Horizont Európa sa napríklad vyžaduje, aby poskytovali okamžitý otvorený prístup k vedeckým publikáciám prostredníctvom úložísk a na základe otvorených licencií, pričom osobitné pravidlá týkajúce sa otvoreného prístupu sú stanovené v prílohe 5 k vzorovej dohode o grante programu. Nariadenie (EÚ) 2021/695, ktorým sa zriaďuje Horizont Európa.

⁽²⁵⁾ Zásady FAIR – GO FAIR (go-fair.org).

⁽²⁶⁾ Napríklad platforma Horizon Result Platform pre projekty financované v rámci programu Horizont 2020 a Horizont Európa.

25. zúčastniť sa na otvorených inovačných platformách, ktoré ponúkajú možnosti otvorených predkonkurenčných verejno-súkromných partnerstiev pre medziodvetvovú spoluprácu a výmenu vedomostí;
26. vytvoriť spravodlivé a flexibilné modely spoločného využívania a kompenzácie pre partnerov v rámci spolupráce v oblasti otvorených inovácií ešte pred začiatkom spolupráce.

2.3. Odporúča sa investovať do vzdelávania, odbornej prípravy a zvyšovania informovanosti prostredníctvom:

27. zavedenia mapovania a propagácie existujúcich vzdelávacích nástrojov a materiálov a vytvorenia niekoľkých typov vzdelávacích nástrojov prispôbených cieľovej skupine s cieľom vyplniť medzery (napríklad online zdroje, príručky, letáky, semináre, samohodnotiace testy, vizuálne nástroje, vývojové diagramy procesov, knižnice šablón) a sprístupniť všetky materiály na jednej platforme v rámci organizácie;
28. zvyšovania informovanosti o celom spektre duševných aktív a ich potenciálnom využití v portfóliách s cieľom podporiť konkurencieschopnosť organizácie a zvýšiť jej obchodné príležitosti;
29. podpory pochopenia komplementarity otvorenej vedy a otvorenej inovácie s ochranou duševného vlastníctva, ak sa duševné aktíva spravujú primerane;
30. organizovania pravidelných informačných stretnutí a školení zameraných najmä na:
 - a) výhody vytvorenia stratégie správy duševných aktív, ktorá má podporovať výskum a otvorenú inováciu, a riziká spojené s absenciou takejto stratégie;
 - b) identifikáciu duševných aktív v rámci organizácie;
 - c) úspešné príklady efektívnej správy duševných aktív a prípadové štúdie prispôbené cieľovému publiku;
 - d) podnikanie, rozvoj obchodných ciest, prostredníctvom ktorých sa inovácie dostanú na trh, využívanie duševného vlastníctva na prilákanie investícií a prístupu k financiam a budovanie tímov na vytvorenie startupov a spin-off podnikov;
 - e) budovanie zručností v oblasti vyjednávania a uzatvárania dohôd o spolupráci, štruktúry licenčných zmlúv a monitorovania a riadenia dlhodobých vzťahov medzi poskytovateľom a nadobúdateľmi licencie (vrátane monitorovania výkonnosti a možností presadzovania);
 - f) používanie databáz práv duševného vlastníctva;
 - g) nechránené duševné aktíva a spôsoby, akými možno využiť nástroje, ako sú dohody o mlčanlivosti a ochrana duševného vlastníctva;
 - h) existenciu rôznych režimov duševného vlastníctva (napríklad pokiaľ ide o rozsah ochrany a pridelenie vlastníctva) v tretích krajinách;
 - i) existenciu iných vnútroštátnych alebo regionálnych pravidiel (napr. právnych predpisov o hospodárskej súťaži a prípadne pravidiel štátnej pomoci), ktoré môžu ovplyvniť dohody o výskume a inováciách;
 - j) presadzovanie práv duševného vlastníctva a predchádzanie porušovaniu práv duševného vlastníctva tretích strán;
31. zváženia, pokiaľ ide o univerzity a iné verejné výskumné organizácie, najmä vzdelávania a odbornej prípravy v oblasti:
 - a) správy duševných aktív v programoch alebo učebných osnovách pre profesorov, výskumných pracovníkov a študentov s prihliadnutím na ich rôzne oblasti výskumu (napríklad obchodné štúdium, veda, technika, inžinierstvo, matematika, právo, umenie) v súlade s kľúčovými kompetenciami súvisiacimi s duševnými aktívami pre celoživotné vzdelávanie;
 - b) duševných aktív na zhodnocovanie vedomostí so zameraním na širšiu interpretáciu duševných aktív;
 - c) pochopenia úlohy autorských práv v kontexte výučby pre profesorov, výskumných pracovníkov a študentov;
 - d) identifikácie a pochopenia situácií konfliktu záujmov;

32. podpory účasti v príslušných profesionálnych sieťach, ktoré môžu pomôcť pri zvyšovaní informovanosti o duševnom vlastníctve [napríklad ambasádori európskej asistenčnej služby pre otázky duševného vlastníctva ⁽²⁷⁾], sieť Enterprise Europe Network ⁽²⁸⁾, centrá informácií o patentoch (PATLIB) ⁽²⁹⁾], a zváženia možnosti požiadať o podporu existujúcich poradenských služieb v oblasti správy duševných aktív, ktoré sa poskytujú na vnútroštátnej úrovni a na úrovni Únie (napríklad európska asistenčná služba pre otázky duševného vlastníctva ⁽³⁰⁾ a národné úrady duševného vlastníctva).

3. SPRÁVA DUŠEVNÝCH AKTÍV V RÁMCI SPOLOČNÝCH VÝSKUMNÝCH A INOVAČNÝCH ČINNOSTÍ

3.1. Odporúča sa čo najskôr objasniť vlastníctvo duševných aktív takto:

33. čo najskôr vymedziť jasné ustanovenia o vlastníctve na úrovni organizácie v záujme efektívnej identifikácie, prevodu a používania duševných aktív vrátane postupu riešenia konfliktov;
34. zabezpečiť, aby účastníci dobre pochopili pravidlá vlastníctva a prístupu špecifické pre program v kontexte výskumných a inovačných činností financovaných z verejných zdrojov;
35. prostredníctvomčasnej dohody s partnermi o otázkach vlastníctva vrátane práv na prístup a používanie (napríklad na účely výskumu, vzdelávania alebo komerčného využitia), podkladov, výsledkov a príslušných duševných aktív tretích strán (napríklad na uľahčenie investícií a iných finančných dohôd);
36. pred začiatkom projektu pripraviť zoznam, v ktorom budú uvedené všetky základné výsledky vrátane duševného vlastníctva a príslušných vedľajších informácií, ktoré patria každému z partnerov a ktoré sa majú použiť počas projektu, a v prípade potreby tento zoznam aktualizovať. Počas trvania projektu sledovať vytvorené výsledky a ich predpokladaného vlastníka. Na konci projektu vypracovať „Zoznam vlastníkov výsledkov“, v ktorom sa uvedú všetky vytvorené výsledky a definuje sa spôsob ich využitia;
37. pri príprave spolupráce s partnermi zvážiť použitie existujúcich súborov nástrojov vrátane vzorových dohôd o konzorcium, ktoré sa zaoberajú osobitosťami daného projektu a pri rokovaniach zohľadňujú obmedzené zdroje niektorých subjektov, ako sú MSP alebo startupy;
38. zabezpečiť uzavretie dohody o spoločnom vlastníctve a správe alebo dohody o spoločnom vlastníctve a podiele na príjmoch, ak je duševné vlastníctvo v spoločnom vlastníctve;
39. zaviesť usmernenia určené pre partnerov s cieľom zabezpečiť efektívne využívanie výsledkov v prípade, že partneri majú rôzne kapacity na oslovenie trhu;
40. v prípade spoločného vlastníctva výsledkov spoločných výskumných činností medzi verejnou výskumnou organizáciou a účastníkom z odvetvia zvážiť možnosť, aby verejná výskumná organizácia udelila licencie tretím stranám (napríklad startupom), ak účastník z odvetvia nevyužije výsledky v lehote vopred dohodnutej medzi spoluvlastníkmi;
41. ak sú projekty financované prevažne z verejných zdrojov:
- udeliť vlastníctvo výsledkov zúčastnenej verejnej výskumnej organizácii a poskytnúť prednostné prístupové práva k výsledkom účastníkom z odvetvia. Rozsah prístupových práv by mal byť primeraný príspevku odvetvia. Ak je výsledok zlepšením oproti základnému duševnému vlastníctvu, ktoré poskytol účastník z odvetvia, treba zvážiť poskytnutie neobmedzeného prístupu k výsledku účastníkovi z odvetvia za spravodlivý a primeraný poplatok, ktorý by zodpovedal jeho prínosu;
 - zabezpečiť, aby sa duševné aktíva vyvinuté v rámci výskumných a inovačných činností financovaných z verejných zdrojov spravovali takým spôsobom, aby sociálno-ekonomické prínosy spojené s ich zhodnotením prinášali úžitok Únii;

⁽²⁷⁾ Európa – Tím ambasádorov (europa.eu).

⁽²⁸⁾ Sieť Enterprise Europe Network (europa.eu).

⁽²⁹⁾ EPÚ – Centrá informácií o patentoch (PATLIB).

⁽³⁰⁾ Európska asistenčná služba pre otázky duševného vlastníctva (europa.eu).

- c) umožniť udeľovať nevýlučné licencie za spravodlivých a primeraných podmienok právnickým osobám, ktoré potrebujú výsledky na riešenie stavu núdze, a zaviazat sa k rýchlemu a širokému využívaniu výsledných produktov a služieb za spravodlivých a primeraných podmienok v prípade stavu núdze (napríklad v oblasti verejnej bezpečnosti, verejného zdravia alebo verejného poriadku) a ak je projekt osobitne financovaný na riešenie stavu núdze.

3.2. Odporúča sa stanoviť jasné podmienky spolupráce takto:

42. od začiatku identifikovať potenciál výsledkov projektov v oblasti výskumu a inovácií dostať sa na trh a diskutovať o možnosti poskytnúť účastníkom možnosť rokovať o licenciách na budúce výsledky projektov;
43. zabezpečiť, aby bol v rámci organizácie zavedený jasný rámec pre spoluprácu a dohody vrátane platných pravidiel týkajúcich sa duševných aktív;
44. vypracovať jasnú dohodu o spolupráci v súvislosti so spoločnými výskumnými činnosťami, v ktorej sa vymedzí najmä rozsah spolupráce, stratégia zhodnocovania, šírenie a využívanie výsledkov (napríklad udeľovanie licencií alebo prenos výsledkov, vytváranie spin-off podnikov) a stratégia správy duševných aktív, ktorá sa vzťahuje na životný cyklus projektu a na ďalšie obdobie. Dohoda by mala obsahovať postup, ktorým sa zabezpečí informovanie všetkých partnerov o dosiahnutých výsledkoch a možnosti ich ochrany (napríklad prostredníctvom patentov);
45. zabezpečiť, aby všetci partneri nahlásili bremená spojené s ich doterajšími znalosťami (vrátane tých, ktoré sa týkajú duševného vlastníctva, ako sú práva tretích strán alebo otvorený zdroj s obmedzujúcimi licenciami);
46. zabezpečiť, aby sa v prípadoch, keď spolupráca zahŕňa partnerov z rôznych krajín, plne zohľadnili rozdiely v právnych predpisoch, a najmä:
 - a) posúdiť, ako môžu ovplyvniť očakávania týkajúce sa zhodnocovania, šírenia a využívania, a podľa toho zahrnúť do dohody potrebné doložky,
 - b) zvážiť poskytnutie rámca pre poradenstvo pri riešení sporov s cieľom pomôcť partnerom vyriešiť spory vzájomnou dohodou;
47. predvídať úlohu sprostredkovateľov (napríklad odborníkov na rôzne sociokultúrne prostredia) s cieľom pomôcť partnerom s rôznym zázemím pri ich medzinárodnej spolupráci;
48. zvážiť konkrétne opatrenia na zabránenie zneužitiu alebo zverejneniu spoločne využívaných informácií bez súhlasu, a to prediskutovaním a uzavretím dohody o mlčanlivosti pred prípadným poskytnutím akýchkoľvek informácií partnerom projektu, ako aj potrebných požiadaviek na ochranu obchodného tajomstva, ak sa o takúto ochranu žiada;
49. v prípade spolupráce medzi priemyslom a akademickou obcou vytvárať od začiatku podmienky pre efektívnu spoluprácu medzi partnermi, napríklad uľahčovaním vytvárania sietí a organizovaním výmen a návštev.

4. OD VYTVORENIA DUŠEVNÝCH AKTÍV PO TRH

4.1. Odporúča sa nájsť vhodné prostriedky kontroly prostredníctvom:

50. vypracovania dôkladnej analýzy rizík duševných aktív vrátane analýzy prevádzkovej slobody⁽³¹⁾ s cieľom identifikovať kritické komponenty v prípadoch, keď sa má technológia vyvinúť, overiť a uviesť na trh;
51. investovania do potrebných interných zručností a profilov s cieľom identifikovať primerané prostriedky kontroly duševných aktív (napríklad odborníci na právo duševného vlastníctva na podporu pri žiadostiach o práva duševného vlastníctva) a požiadania o podporu expertov tretích strán;

⁽³¹⁾ Analýza prevádzkovej slobody slúži na zabezpečenie toho, aby komerčná výroba, marketing a používanie nového výrobku, procesu alebo služby neporušovali práva duševného vlastníctva iných osôb.

52. určenia, či je potrebná ochrana prostredníctvom práv duševného vlastníctva alebo iný typ ochrany, a zvázenia možnosti prístupnosti výsledkov v rámci otvoreného prístupu, pričom sa posúdia rôzne spôsoby kontroly;
53. oboznámenia sa s miestnymi pravidlami vrátane vnútroštátnych právnych predpisov a príslušných súdnych rozhodnutí a s rozsahom poskytovanej ochrany pred vstupom na nový trh;
54. vykonania primeraných procesov ocenenia duševného vlastníctva a náležitej starostlivosti pred prevodom aktíva alebo udelením licencie na aktívum.

4.2. V súvislosti s oceňovaním duševného vlastníctva sa odporúča:

55. definovať ciele oceňovania na základe rôznych typov hodnoty (organizačná, kultúrna, ekonomická, environmentálna a sociálna hodnota);
56. pred vykonaním ocenenia duševného vlastníctva definovať účel operácie oceňovania, pretože to pomôže pri výbere vhodnej metódy podľa medzinárodných noriem, ktoré sa líšia z hľadiska účelu, rozsahu alebo prístupu:
 - a) kvalitatívny prístup poskytne opisnú analýzu a/alebo bodové hodnotenie na účely správy, a to ako pomoc pri rozhodovaní alebo na oznámenie významnosti duševného vlastníctva;
 - b) kvantitatívny prístup môže byť založený na nákladoch, trhu a príjmoch a poskytne výpočet peňažnej hodnoty duševného vlastníctva v konkrétnom kontexte a v konkrétnom čase;
57. zabezpečiť, aby členovia organizácie zodpovední za vykonávanie inovačných stratégií dobre chápali rôzne prístupy k stanoveniu hodnoty inovácií v počiatocnom štádiu;
58. spolupracovať s príslušnými partnermi s cieľom určiť spoločný prístup k oceňovaniu duševného vlastníctva vytvoreného ako výsledok spoločnej výskumnej činnosti;
59. investovať do interných zručností a profilov v oblasti oceňovania duševného vlastníctva (napríklad odborníci na právo duševného vlastníctva a oceňovanie) a požiadať o podporu odborníkov tretích strán;
60. prijať otvorený, transparentný a nediskriminačný prístup počas celého procesu oceňovania duševného vlastníctva.

4.3. Odporúča sa zaviesť postupy monitorovania, prenosu a udeľovania licencií:

61. identifikovaním príslušných zainteresovaných strán, ktoré sa majú podieľať na šírení a využívaní výsledkov, prípadne aj možných používateľov, a zodpovedajúcim spôsobom ich zapojiť do rokovaní;
62. zvážením zapojenia sa do mechanizmov spolupráce v oblasti licencií, ako sú patentové združenia a zúčtovacie strediská;
63. identifikovaním nových udelených patentov a nových uverejnených patentových prihlášok vo vlastníctve tretích strán prostredníctvom patentového dohľadu počas celého projektu s cieľom obmedziť možné porušenia a zabezpečiť hodnotu akéhokoľvek budúceho patentu vyplývajúceho z projektu;
64. identifikovaním potenciálnych doplnkových patentov a rokovaním o krížových licenčných zmluvách s cieľom zvýšiť hodnotu vyvinutej technológie pre potenciálnych investorov a nadobúdateľov licencií tretích strán;
65. zaviazaním sa k udržateľným sociálne zodpovedným licenčným postupom;

66. v prípade potreby zvážením možnosti udeliť partnerom zmluvné právo prednostne uzavrieť obchodnú transakciu s právnickou osobou (právo prvého odmietnutia) alebo časovo obmedzenú nevýlučnú licenciu na využívanie duševného vlastníctva vytvoreného počas projektu a zohľadniť všetky platné pravidlá financovania v kontexte spoločných činností priemyslu a akademickej obce;
67. identifikovaním rizík spojených s vývojom produktu a zodpovednosťou za marketing a ich zohľadnením pri rokovaniach o licenčných zmluvách.

V Bruseli 1. marca 2023

Za Komisiu
Mariya GABRIEL
členka Komisie
